

BELEDİYE İŞTİRAKLERİNE YÖNETİM KURULU ÜYELERİNİ ATAMAK BELEDİYE BAŞKANININ YETKİSİNDEDİR:

Bugüne kadar süregelen uygulamada, belediye başkanları, belediye iştiraklerinin Yönetim Kurulu üyelerini atamıştır. Birçok belediye başkanlığı muhalefete geçince, bu konuda, yetkiyi belediye meclislerine “devreden” bir Genelge çıkarılmıştır. Oysa Kanuna göre atama yetkisi başkanındır ve bir “Genelge” bunu değiştiremez. Kanaatimce Danıştay Genelge ile ilgili “Yürütme Durdurma” kararı vermeliydi (ancak umarım yargı sürecinin sonunda en azından Genelgeyi iptal eder). Yasal durum:

1- BELEDİYE MECLİSİNİN HİÇBİR YETKİSİ “YÖNETİM ATAMASI” İLE İLGİLİ DEĞİL:

- Belediye Meclisinin yetkileri Belediye Kanunu madde 18’de tek tek sayılmıştır. Bu yetkiler, bütçeyi ve imar planlarını onaylamak gibi yetkilerdir. Sayılan 20 yetki arasında “icraya/uygulamaya”, “yönetime”, “temsile” veya “atamaya” dair hiçbir yetki yoktur! Diğer bir ifade ile Belediye Meclis’inin iştiraklerin yönetimini ataması yönünde en ufak – benzeyen dahi – yetkisi yoktur. Belediye meclisi sadece iştiraklerin kurulmasına ve sermaye miktarına karar verebilir (mde 18/i); zira bu Bütçe hakkının yansımasıdır [belediyeden toplam ne kadar para çıkacağına karar verebilir sadece]. “A contrario”; Kanun koyucu yönetime ilişkin meclise herhangi bir yetki vermemiştir, zira 3. ve 4. Bölümde göreceğimiz üzere yönetim, “Yürütmenin”/başkanın, alanıdır.
- Kanunsuz yetki kullanılamaz. İdare hukukunda yetkinin kaynağı yasalar olduğundan, yetkinin hangi organ/makam tarafından kullanılacağı yasalarda belirtilmelidir. Aksi halde “işlemi tesis edecek idareyi”, yasamanın değil; Anayasaya aykırı olarak, “idarenin” belirlemesi söz konusu olur. Kanunda belediye meclisine verilmeyen bir yetkinin, Genelge ile verilmesi söz konusu olamaz. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu’nun birçok kararında bu husus belirtilmiştir. Zaten kanunsuz yetki kullanımı, Genelge ile Kanunun ihlal edilmesi, hukuk devletinin sonu olur.

2- BELEDİYE BAŞKANI, MECLİS’İN YETKİLİ OLMADIĞI KONULARDA GENEL YETKİLİDİR.

Belediye başkanının görev ve yetkilerinin sayıldığı Belediye Kanunu (madde 38) Belediye Başkanı’na genel yetki tanımıştır. Maddenin 1. fıkrasının (p) bendine göre; “Kanunlarla belediye meclisi veya belediye encümeni kararını gerektirmeyen görevleri yapmak ve yetkileri kullanmak” belediye başkanının görev ve yetkileri dâhilindedir.

Biraz önce gördük; Kanun ne meclise ne encümene iştiraklerin yönetimini atama konusunda yetki vermemiştir. Bu durumda çok net olarak; yetki Belediye Başkanındır.

3- BELEDİYE BAŞKANI: İCRANIN BAŞI VE BELEDİYENİN TEMSİLCİSİDİR:

Esasında burada bahsedeceğim bölüm 3 ve 4'e gerek yoktur; 1. ve 2. bölümde anlattıklarım neticesinde tartışmasız olarak yönetimi atama yetkisi Başkanındır. Ancak Kanunun ruhunu anlatmak adına diğer ilgili maddelerden de kısaca bahsetmek istiyorum. Büyükşehir Belediye Kanunu (madde. 17) ve Belediye Kanunu (madde 37) açık bir şekilde şu hususu ifade ediyor: *"Belediye Başkanı belediye idaresinin başı, belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir"*. Başkan, belediyenin icra organıdır ve belediyeyi temsil eder. Belediyenin iştiraklerinde belediyeyi temsile yetkili [ve neticesinde YK için oy vermeye yetkili] kişi de bu temel ilke gereği yine belediye başkanıdır.

4- BELEDİYE BAŞKANININ YETKİLERİ YÖNETİM ATAMASINI KAPSIYOR:

Büyükşehir Belediye Kanunu (madde 18) ve Belediye Kanunu (madde 38) belediye başkanının görev ve yetkilerini düzenliyor. Belediye başkanının yetkileri yönetim atamasını kapsamaktadır:

- Belediye başkanının görev ve yetkileri arasında *"Büyükşehir belediyesinin ve bağlı kuruluşları ile işletmelerinin etkin ve verimli yönetilmesini sağlamak"* (Mde. 18/1- (e)) sayılmıştır. Başkan yönetimi atayamıyorsa; verimli yönetilmesini nasıl sağlayabilir? Yetki olmayan yerde Kanun sorumluluk vermez. Kanun açıkça bağlı işletmelerin yönetim sorumluluğunu ve dolayısıyla yetkisini Başkana vermiştir. [*"Sağlamak"; denetlemekten çok farklı bir hukuki terimdir. Sağlamakta aktif olarak yönetmek/idare etmek anlamı var*].
- Yine son derece önemli bir yetki de madde 38/e'de belirlenmiştir: *"Belediye başkanı, belediyenin taşınır ve taşınmaz mallarını idare eder"* (38/e). İştirak hisseleri belediyenin "taşınır malıdır". Bu sebeple ve çok açık şekilde, Madde 38/e'ye göre, iştirakleri (menkul malın) idaresi/yönetimi belediye başkanındadır.
- Belediye başkanı ayrıca; *"Belediye teşkilatının en üst amiri olarak belediye teşkilatını sevk ve idare etmek"*, belediyenin *"kurumsal stratejilerini oluşturmak"*, *"bütçeyi uygulamak"* ve *"belediye personelini atamak"* ile sorumludur. Bu sorumlulukların hepsi için iştiraklerin yönetimini ataması şarttır. Birçok kararda bu olgu belirtilir. Örneğin: Danıştay 10. Dairesi'nin 2001/4312, K. 2003/5197, T. 16.12.2003 kararında da belediye

şirketlerinin yönetiminde belediye başkanı ve atadığı personelin sorumlu olduğuna atıf yapılmaktadır: *“Belediyelerin kurdukları ve **yönetiminden belediye başkanı** ve diğer belediye personelinin **sorumlu olduğu şirketlerin...**”*

SONUÇ: BELEDİYE BAŞKANLARINA KANUN İLE AÇIKÇA VERİLEN TEMEL YETKİLERİ BİR GENELGE İLE ELLERİNDEN ALMAK; KANUNUN İHLALİDİR, DEMOKRASİ, HUKUK DEVLETİ VE MİLLETİN İRADESİNE SAYGI İLKELERİ İLE BAĞDAŞMAZ. ZATEN “GÜÇLER BİRLİĞİ” YARATILAN YENİ “BAŞKANLIK” SİSTEMİNDE, KALAN KÜÇÜK DENGE-DENETİM VE GÜÇLER-AYRILIĞI NOKTALARINI DA YOK ETME GAYRETİ ÜLKEMİZE SADECE ZARAR VERİR.

Saygılarımla, Av. Ece Güner Toprak.